

چکیده

سابقه و اهداف: در حال حاضر در کل جهان حدود یک میلیارد سیگاری وجود دارد و برآورد شده است تا سال ۲۰۳۰ یک میلیارد نفر دیگر از بزرگسالان جوان تر شروع به کشیدن سیگار خواهند کرد. با توجه به ترکیب جمعیتی جوان کشور ایران و شیوع مصرف سیگار در میان جوانان و اهمیت شناخت عوامل تعیین کننده و پیش بینی کننده رفتار استعمال سیگار در اتخاذ و اجرای برنامه های پیشگیرانه، این مطالعه با هدف تعیین پیش بینی کننده های مصرف سیگار براساس الگوی تصورات- تمایلات در دانش آموزان دبیرستانی شهر مراغه انجام گرفت.

روش بررسی: در این مطالعه تحلیلی که به روش مقطعی انجام شد، ۲۴۰ دانش آموز که از طریق از نمونه گیری تصادفی چند مرحله ای انتخاب شده و وارد تحقیق شدند. بدینصورت که از بین مجموع ۴۳ دبیرستان دخترانه و پسرانه شهر مراغه ۲ دبیرستان پسرانه و ۲ دبیرستان دخترانه بصورت تصادفی ساده انتخاب شد. در مرحله بعد از بین کلیه دانش آموزان هر دبیرستان بصورت تصادفی ساده ۶۰ نفر انتخاب شدند. ابزار جمع آوری اطلاعات، پرسشنامه ای با روایی و پایایی قابل قبول بود که شامل اطلاعات دموگرافیک و سازه های مدل تصورات- تمایلات بود که به صورت خود گزارشی تکمیل می گردید. تجزیه و تحلیل داده ها با کمک نرم افزار آماری SPSS۱۶ و آزمون های آماری ضریب همبستگی و نیز آنالیز رگرسیون انجام شد.

یافته ها: آزمودنیها به ترتیب ۷۷/۳، ۹۱/۴۴، ۸۰/۷۸، ۳۳/۴۵، ۴۱/۴۷ درصد میانگین از ماکزیمم سازه های قصد عدم مصرف سیگار، هنجارهای اجتماعی، نگرش، تمایلات و تصورات را کسب نمودند. در بررسی توزیع میانگین و انحراف معیار سازه های مدل تمایلات- تصورات بر حسب رفتار سیگار کشیدن، میانگین نمره سازه

های تمایل، نگرش منفی و تصورات مثبت بر حسب مصرف سیگار در افراد مورد مطالعه دارای اختلاف معنادار آماری بود. براساس نتایج قصد عدم مصرف سیگار با تمایلات و تصورات مثبت نسبت به مصرف سیگار همبستگی منفی و با هنجارهای اجتماعی نسبت به قصد عدم مصرف سیگار همبستگی مثبت داشت. همچنین یافته ها نشان داد که متغیر تمایل بیشتر از قصد ($\text{odd Ratio} = 1/73$ در مقابل $1/10$) احتمال تجربه مصرف سیگار را افزایش می دهد.

نتیجه گیری: در این مطالعه اهمیت تصورات و تمایلات در رفتار مصرف سیگار مشخص گردید. افراد با توجه به شرایط و محیط زندگی، تصوراتی از فرد سیگاری دارند که امکان دارد تصورات مثبت یا منفی باشد و این تصاویر از افرادی که در زندگی آنان مهم هستند مثل والدین، معلمین، دوستان، هنرپیشگان سینما، فوتبالیستها و غیره نقش می بندد و این تصورات می تواند در بوجود آمدن تمایل برای رو آوری به مصرف سیگار موثر باشند و این ضرورت مداخلات مسئولان سلامت در این سازه ها را می طلبد.

واژه های کلیدی: دانش آموزان، دبیرستان، الگوی تصورات/ تمایلات، مصرف سیگار